

Pensioenreglement A

In dit Pensioen 1-2-3 leest u wat u wel en niet krijgt in onze pensioenregeling. Pensioen 1-2-3 bevat geen persoonlijke informatie over uw pensioen. Die vindt u wel op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

Wat vindt u in laag 1, 2 en 3?

Pensioen 1-2-3 bestaat uit 3 lagen. In deze tweede laag vindt u meer informatie over alle onderwerpen in laag 1. Tot slot vindt u in laag 3 juridische en beleidsmatige informatie van Stichting Pensioenfonds Invista. U kunt laag 1 en 3 vinden op www.pensioenfondsinvista.nl of u kunt deze bij ons opvragen.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling?

Ouderdomspensioen

Via uw werkgever neemt u deel in de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds Invista en bouwt u ouderdomspensioen op. Dat ouderdomspensioen ontvangt u als u 68 jaar wordt. Uw ouderdomspensioen is een aanvulling op de AOW. De AOW is het pensioen dat u van de overheid ontvangt als u de AOW-leeftijd bereikt.

Hoeveel pensioen u straks ontvangt van Stichting Pensioenfonds Invista is vooral afhankelijk van het salaris dat u hebt verdiend, de inhoud van de pensioenregeling waaraan u deelneemt en het aantal jaren dat u deelneemt. Het ouderdomspensioen wordt vanaf 68 jaar maandelijks uitbetaald, zolang u leeft. De hoogte van het ouderdomspensioen staat op uw Uniform Pensioenoverzicht (UPO) en op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

De pensioenregeling waaraan u deelneemt is een uitkeringsovereenkomst. Elk jaar bouwt u pensioen op over een deel van het bruto loon dat u in dat jaar hebt verdiend. U bouwt niet over uw hele bruto loon pensioen op. Ons pensioenfonds houdt namelijk al rekening met de AOW, die u van de overheid ontvangt als u de AOW-leeftijd bereikt. Het deel van uw loon waarover u geen pensioen opbouwt, heet 'franchise'. Over het bruto loon minus de franchise bouwt u jaarlijks 1,875 % aan ouderdomspensioen op.

Stel: u werkt fulltime en verdient € 25.000 per jaar. De franchise in dat jaar is € 15.000. U bouwt 2% ouderdomspensioen op over de pensioengrondslag van € 10.000. Dat is € 200 in dat jaar. Het ouderdomspensioen dat u bij pensionering ontvangt, is een optelsom van alle jaren plus de eventuele jaarlijkse indexatie van uw pensioen.

Partner- en wezenpensioen

Naast uw ouderdomspensioen bouwt u ook partnerpensioen en wezenpensioen op. Als u komt te overlijden, heeft uw partner recht op een partnerpensioen en ontvangen uw kinderen een wezenpensioen.

Het partnerpensioen is 70% van het ouderdomspensioen dat u zou ontvangen als u tot pensionering bij Stichting Pensioenfonds Invista pensioen zou opbouwen. Bij overlijden na pensionering krijgt uw partner ook 70% van het opgebouwde ouderdomspensioen.

De hoogte van het wezenpensioen is in totaal 20% bij 1 kind, bij 2 kinderen in totaal 35% of bij meer dan 3 kinderen in totaal 45% van het ouderdomspensioen. Elk kind krijgt dit tot hij of zij 18 jaar is. Zolang het kind op school zit of studeert, krijgt het kind wezenpensioen uiterlijk tot hij of zij 27 jaar is.

De hoogte van het partnerpensioen en van het wezenpensioen staat vermeld op uw UPO en op www.mijnpensioenoverzicht.nl. Meer informatie vindt u op www.pensioenfondsinvista.nl of in ons pensioenreglement.

Verder kan uw partner recht hebben op een wettelijke nabestaandenuitkering van de overheid: de Anw-regeling. Hieraan zijn voorwaarden verbonden. Uw partner woonde of werkte in Nederland en heeft de AOW-leeftijd nog niet bereikt en uw partner zorgt voor een kind dat jonger is dan 18 jaar of uw partner is voor meer dan 45% arbeidsongeschikt. Meer informatie kunt u vinden op de website van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) www.svb.nl.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling?

Premievrije voortzetting van uw pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid

Als u voor 80% of meer arbeidsongeschikt bent, hebt u mogelijk recht op (gedeeltelijke) voortzetting van uw pensioenopbouw zonder dat u daar zelf nog premie voor betaalt. Deze premievrije pensioenopbouw is afhankelijk van de mate van uw arbeidsongeschiktheid. Meer informatie hierover vindt u op www.pensioenfondsinvista.nl.

Pensioenreglement

Wilt u precies weten wat onze pensioenregeling u biedt? Kijk op www.pensioenfondsinvista.nl of vraag het pensioenreglement bij ons op.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling niet?

Er is geen arbeidsongeschiktheidspensioen

Uw pensioenregeling voorziet niet in een arbeidsongeschiktheidspensioen. Als u arbeidsongeschikt wordt, is er dus in aanvulling op de wettelijke arbeidsongeschiktheidsuitkering (WIA) geen recht op een arbeidsongeschiktheidspensioen.

Hoe bouwt u pensioen op?

A. AOW: dit pensioen ontvangt u van de overheid

De AOW is het wettelijke pensioen van de overheid. U bouwt in 50 jaar AOW op. U bouwt alleen AOW op als u in Nederland woont en/of werkt. Op welke leeftijd u AOW krijgt, hangt af van uw geboortedatum. De AOW-leeftijd stijgt namelijk de komende jaren. Ook de hoogte is niet voor iedereen gelijk.

De AOW-bedragen worden jaarlijks aangepast. Kijk voor de bedragen en voor verdere informatie over de AOW op www.svb.nl.

Let op: hebt u niet altijd in Nederland gewoond of gewerkt? Dan kan uw AOW lager uitvallen.

B. Het pensioen dat u via uw werk opbouwt

Hoeveel pensioen u opbouwt via de pensioenregeling van uw werkgever, ziet u op uw UPO. Het UPO ontvangt u één keer per jaar zolang u pensioen opbouwt bij Stichting Pensioenfonds Invista. Op het UPO staat het ouderdompensioen dat u nu hebt opgebouwd. Op het UPO vindt u ook gegevens van het partner- en wezenpensioen. Dat is pensioen voor uw partner en kinderen als u overlijdt. Wilt u een totaaloverzicht van het pensioen dat u bij uw huidige en eerdere werkgevers hebt opgebouwd? Kijk dan op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

C. De pensioenaanvulling waar u zelf voor zorgt

U kunt zelf zorgen voor een aanvulling op uw AOW en het pensioen dat u opbouwt via uw werkgever. Bijvoorbeeld via banksparen of door een verzekering - zoals een lijfrente - af te sluiten. Kijk op www.pensioenfondsinvista.nl voor meer informatie.

U bouwt pensioen op in een middelloonregeling

Ieder jaar bouwt u pensioen op over een deel van het bruto loon dat u in dat jaar hebt verdiend. U bouwt niet over uw hele bruto loon pensioen op. Ons pensioenfonds houdt namelijk rekening met de AOW die u van de overheid ontvangt als u met pensioen gaat. Het deel van uw loon waarover u geen pensioen opbouwt, heet 'franchise'.

Over uw bruto loon minus de franchise bouwt u jaarlijks 1,875 % aan pensioen op. Het totale pensioen dat u zo opbouwt, is de optelsom van al die jaren plus de eventuele indexatie. Vanaf uw pensioendatum ontvangt u dit pensioenbedrag in maandelijkse termijnen zolang u leeft. Dit heet een middelloonregeling.

Opbouwpercentage

Ieder jaar bouwt u pensioen op over een deel van het bruto loon dat u in dat jaar hebt verdiend. Het deel van uw loon waarover u geen pensioen opbouwt, heet 'franchise'. Over het bruto loon minus de franchise bouwt u jaarlijks 1,875 % aan ouderdompensioen op. Er geldt een grensbedrag voor het jaarsalaris waarover u pensioen in de pensioenregeling van Stichting Pensioenfonds Invista opbouwt. Dat is € 107.593,00 in 2019.

Hoe bouwt u pensioen op?

Stel: u werkt fulltime en verdient € 25.000 per jaar. De franchise in dat jaar is € 15.000. U bouwt 2% ouderdomspensioen op over de pensioengrondslag van € 10.000. Dat is € 200 in dat jaar. Het ouderdomspensioen dat u bij pensionering ontvangt, is een optelsom van alle jaren plus de eventuele jaarlijkse indexatie van uw pensioen.

Wie betalen voor uw pensioen?

Iedere maand wordt er premie betaald voor uw pensioen. In feite is de premie de prijs van uw pensioen. Uw werkgever houdt de pensioenpremie elke maand in op uw bruto loon. Op uw loonstrook staat het exacte bedrag dat u betaalt. Uw werkgever betaalt ook mee aan uw pensioen. De premie die de werkgever betaalt staat mogelijk op uw loonstrook. Vraag bij uw werkgever na of en hoeveel hij bijdraagt aan uw pensioen indien dit niet zo is.

Welke keuzes hebt u zelf?

Waardeoverdracht

Verandert u van baan en gaat u daardoor naar een andere pensioenregeling? U kunt uw pensioen meenemen naar uw nieuwe pensioenfonds of verzekeraar. De hoogte van uw opgebouwd pensioen per jaar bepaalt wat er met uw pensioen gebeurt.

Is uw opgebouwd pensioen hoger dan € 484,09 per jaar dan beslist u zelf of u uw pensioen meeneemt naar uw nieuwe pensioenfonds of verzekeraar. Dit kan bijvoorbeeld gunstig zijn als uw nieuwe werkgever een betere pensioenregeling heeft. Of misschien wilt u alle pensioenen bij één uitvoerder hebben. Wilt u dat? Neem dan contact op met uw nieuwe pensioenfonds of verzekeraar. Wilt u uw pensioen niet meenemen? Dan hoeft u niets te doen. Uw pensioen blijft bij Stichting Pensioenfonds Invista staan. Wilt u hulp bij het maken van uw keuze? Wij of uw financieel adviseur helpen u graag.

Is uw opgebouwd pensioen lager dan € 484,09 per jaar en hoger dan € 2,- per jaar en bent u na 1 januari 2019 uit dienst gegaan dan zorgt Stichting Pensioenfonds Invista er automatisch voor dat uw pensioen meegaat naar uw nieuwe pensioenfonds of verzekeraar. Stichting Pensioenfonds Invista checkt daarom jaarlijks bij www.mijnpensioenoverzicht.nl of u pensioen opbouwt bij een nieuw pensioenfonds of verzekeraar. Hebt u geen nieuw pensioenfonds of verzekeraar dan blijft uw pensioen bij Stichting Pensioenfonds Invista staan.

Veranderde u van baan na 1 januari 2019 en is uw opgebouwd pensioen € 2,- of lager per jaar, dan krijgt u dat pensioen niet. Het vervalt aan het fonds. Dat is wettelijk zo bepaald.

Pensioenvergelijker

Pensioenregelingen verschillen van elkaar. Met de pensioenvergelijker krijgt u in een paar stappen een overzicht op welke punten een willekeurige andere pensioenregeling verschilt van deze regeling. Op basis van de verschillen kunt u bepalen hoe belangrijk deze voor u zijn en indien gewenst in actie komen. Dat kan handig zijn, bijvoorbeeld bij de wisseling van een baan. U vindt de pensioenvergelijker op onze website.

Ouderdomspensioen ruilen voor partnerpensioen

Als u met pensioen gaat of eerder uw werkgever verlaat, en er is geen of te weinig partnerpensioen voor uw partner wanneer u overlijdt, dan kunt u een deel van uw ouderdomspensioen ruilen voor partnerpensioen. U krijgt dan een lager ouderdomspensioen. Maar uw partner krijgt dan wel een hoger pensioen van Stichting Pensioenfonds Invista als u komt te overlijden.

Partnerpensioen ruilen voor ouderdomspensioen

Naast ouderdomspensioen bouwt u ook partnerpensioen op. Er kunnen redenen zijn waarom u het partnerpensioen wilt ruilen voor een hoger ouderdomspensioen. Misschien heeft uw partner zelf een goed pensioen, of misschien hebt u geen partner (meer).

Let op: dit is een eenmalige keuze! Als u eenmaal gekozen hebt om te ruilen kan het niet meer ongedaan worden gemaakt. Als u wél een partner hebt moet hij/zij het wel eens zijn met deze keuze. Meer informatie over het ruilen van partnerpensioen voor een hoger ouderdomspensioen is te vinden op www.pensioenfondsinvista.nl.

Welke keuzes hebt u zelf?

Als u deels met pensioen gaat

In plaats van ineens volledig met pensioen te gaan op uw pensioenleeftijd, kunt u er ook voor kiezen om een deel van uw pensioen eerder in te laten gaan. Dit kan vanaf 60 jaar. U gaat minder werken en ontvangt daarnaast al gedeeltelijk pensioen van Stichting Pensioenfonds Invista. Deeltijd met pensioen gaan heeft financiële gevolgen. Het deel van uw ouderdomspensioen dat al ingaat, gaat omlaag. Voor het deel dat u doorwerkt bouwt u nog pensioen op.

Pensioen vervroegen

U kunt er ook voor kiezen om uw pensioen eerder in te laten gaan dan op 68 jaar. Dat betekent wel dat uw ouderdomspensioen lager wordt. Eerder met pensioen gaan heeft dus financiële gevolgen. De pensioenopbouw stopt eerder en het ouderdomspensioen wordt verlaagd. U moet er ook rekening mee houden dat de AOW wellicht later ingaat dan uw vervroegde pensioen. Kijk op www.svb.nl om te zien wanneer uw AOW ingaat.

U kunt pas voor deze optie kiezen vanaf uw 60-jarige leeftijd.

Beginnen met een hoger of lager pensioen

U kunt de keuze maken om eerst een periode een hoger ouderdomspensioen te ontvangen, en daarna een lager ouderdomspensioen.

U kunt ook de keuze maken om eerst een paar jaar een lager ouderdomspensioen te ontvangen, en daarna een hoger ouderdomspensioen. Vanaf dat tweede moment hebt u bij deze keuze een hoger ouderdomspensioen dan op uw UPO staat.

Let op: dit is een eenmalige keuze! Als u hier eenmaal voor gekozen hebt, kan het niet meer ongedaan worden gemaakt.

Hoe zeker is uw pensioen?

Welke risico's zijn er?

De opbouw en uitbetaling van pensioen gaan over een heel lange periode. Vanaf de start van de opbouw tot de laatste pensioenbetaling kan wel eens 80 jaar zitten. In zo'n periode verandert de wereld waardoor er risico's kunnen ontstaan die uw pensioen bedreigen. De risico's leiden mogelijk tot een tekort.

Ons fonds probeert voorbereid te zijn op de risico's die uw pensioen kunnen bedreigen. In het verleden is dat niet altijd goed gegaan. Bijvoorbeeld door de snelle stijging van de levensverwachting. Die stijging is namelijk groter dan de stijging waarmee we rekening hebben gehouden. Als deelnemers gemiddeld ouder worden, moet hun pensioen langer worden uitbetaald. Het pensioenfonds moet dan meer geld hebben dan waar eerst op werd gerekend.

De rentestand beïnvloedt de waarde van de pensioenen. Pensioenuitvoerders maken van tevoren een inschatting van het geld dat ze nodig hebben om de pensioenen te kunnen uitbetalen. Hoe lager de rente is, hoe meer geld Stichting Pensioenfonds Invista 'in kas' moet hebben om later alle pensioenen te kunnen uitbetalen. Als de rente langdurig laag blijft, maakt dat de pensioenen dus duur.

Ook de beleggingsresultaten kunnen tegenvallen. Daarom zorgt Stichting Pensioenfonds Invista ervoor dat de beleggingen gespreid worden over meerdere beleggingssoorten. Winst op een belegging kan verlies op een andere belegging goedmaken. Een pensioenfonds of -verzekeraar kan beleggingsrisico's ook afdekken. Daar zijn wel kosten aan verbonden.

Er zijn meer risico's waar Stichting Pensioenfonds Invista rekening mee moet houden om uw pensioen zo goed mogelijk te beschermen. Stichting Pensioenfonds Invista moet die risico's dus letterlijk 'managen'. Meer informatie over het risicomanagement van Stichting Pensioenfonds Invista vindt u op www.pensioenfondsinvista.nl.

Besluiten van het fondsbestuur over het beleid over de hoogte van de premie en de indexatie zijn voor een belangrijk deel gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds. Vanaf 2015 moeten pensioenuitvoerders bij beleidsbeslissingen gebruikmaken van de zogenoemde beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde over twaalf maanden. Kijk op www.pensioenfondsinvista.nl voor meer informatie over onze financiële situatie en de beleidsdekkingsgraad.

Hoe zeker is uw pensioen?

Welvaartsvast pensioen

Wij beoordelen elk jaar of wij uw pensioen kunnen verhogen. Een verhoging van het pensioen kan alleen als ons fonds daar genoeg geld voor heeft. Dat is helaas voor de komende jaren niet zeker. Wij verwachten daarom dat wij uw pensioen minder kunnen verhogen dan de ontwikkeling van de cao-lonen. Daar staat tegenover dat wij niet verwachten uw pensioen te moeten verlagen. Een verlaging van uw pensioen gebeurt alleen als ons fonds er financieel slecht voor staat. Stichting Pensioenfonds Invista probeert uw pensioen ieder jaar te verhogen zodat het pensioen zijn koopkracht behoudt. Als er een verhoging mogelijk is, wordt die afgeleid van de stijging van de cao-lonen.

Als er een tekort is

Het kan gebeuren dat Stichting Pensioenfonds Invista ondanks alle voorzorgen toch geld tekort komt om op de lange termijn alle pensioenen te kunnen uitbetalen. Dan moet er iets gebeuren. Het pensioenfonds heeft de taak zo zorgvuldig mogelijk af te wegen wat de beste oplossing is: de premie verhogen, niet indexeren of de pensioenopbouw verlagen. Het bestuur kan ook kiezen voor een combinatie van maatregelen of nog andere keuzes maken. In het uiterste geval kan Stichting Pensioenfonds Invista besluiten uw opgebouwde pensioen of pensioenuitkering te verlagen.

De afgelopen jaren hebben wij de pensioenen voor deelnemers als volgt verhoogd*:

	Indexatie	Stijging van de lonen	Stijging van de prijzen
2018	0,41%	2,00%	1,70%
2017	0,36%	0,75%	1,38%
2016	0,00%	2,58%	0,32%
2015	0,00%	2,00%	0,64%
2014	0,00%	1,50%	0,98%
2013	0,35%	1,88%	2,51%
2012	0,00%	0,00%	2,45%
2011	0,00%	1,25%	2,34%
2010	0,00%	2,92%	1,28%
2009	0,00%	3,33%	1,19%

* De cijfers over stijging van de prijzen zijn gebaseerd op cijfers van het CBS.

In de afgelopen jaren verlaagde Stichting Pensioenfonds Invista de pensioenen als volgt:

	Verlaging
2018	0,00%
2017	0,00%
2016	0,00%
2015	0,00%
2014	0,00%

Meer informatie over hoe Stichting Pensioenfonds Invista er financieel voor staat, vindt u op www.pensioenfondsinvista.nl.

Welke kosten maken wij?

De pensioenuitvoerder maakt verschillende kosten om de pensioenregeling uit te voeren. Denk bijvoorbeeld aan kosten voor de administratie. Daar vallen de kosten voor de uitbetaling van de pensioenen en de incasso van de premies onder. Ook maken wij kosten voor de communicatie, bijvoorbeeld voor het maken en verzenden van dit Pensioen 1-2-3 en het UPO.

Daarnaast zijn er de kosten om het vermogen te beheren. Beleggen van het vermogen kost geld. Wij betalen bijvoorbeeld de partijen waaraan wij vragen om het vermogen te beleggen. Ook maken wij transactiekosten. Dit zijn bijvoorbeeld de kosten die de beurs in rekening brengt bij de aankoop of verkoop van aandelen of obligaties.

Op www.pensioenfondsinvista.nl en in het jaarverslag vindt u een specificatie van de kosten die wij maken.

Wanneer moet u in actie komen?

Als u verandert van werkgever

Verandert u van baan en gaat u daardoor naar een andere pensioenregeling? U kunt uw pensioen meenemen naar uw nieuwe pensioenfonds of verzekeraar. De hoogte van uw opgebouwd pensioen per jaar bepaalt wat er met uw pensioen gebeurt.

Is uw opgebouwd pensioen hoger dan € 484,09 per jaar dan beslist u zelf of u uw pensioen meeneemt naar uw nieuwe pensioenfonds of verzekeraar. Dit kan bijvoorbeeld gunstig zijn als uw nieuwe werkgever een betere pensioenregeling heeft. Of misschien wilt u alle pensioenen bij één uitvoerder hebben. Wilt u dat? Neem dan contact op met uw nieuwe pensioenfonds of verzekeraar. Wilt u uw pensioen niet meenemen? Dan hoeft u niets te doen. Uw pensioen blijft bij Stichting Pensioenfonds Invista staan. Wilt u hulp bij het maken van uw keuze? Wij of uw financieel adviseur helpen u graag.

Is uw opgebouwd pensioen lager dan € 484,09 per jaar en hoger dan € 2,- per jaar en bent u na 1 januari 2019 uit dienst gegaan dan zorgt Stichting Pensioenfonds Invista er automatisch voor dat uw pensioen meegaat naar uw nieuwe pensioenfonds of verzekeraar. Stichting Pensioenfonds Invista checkt daarom jaarlijks bij www.mijnpensioenoverzicht.nl of u pensioen opbouwt bij een nieuw pensioenfonds of verzekeraar. Hebt u geen nieuw pensioenfonds of verzekeraar dan blijft uw pensioen bij Stichting Pensioenfonds Invista staan.

Veranderde u van baan na 1 januari 2019 en is uw opgebouwd pensioen € 2,- of lager per jaar, dan krijgt u dat pensioen niet. Het vervalt aan het fonds. Dat is wettelijk zo bepaald.

Als u arbeidsongeschikt wordt

Als u voor 80% of meer arbeidsongeschikt wordt, hebt u mogelijk recht op voortzetting van uw pensioenopbouw zonder dat u daar zelf nog premie voor betaalt. Ook kunt u recht hebben op een arbeidsongeschiktheidspensioen. Deze premievrije pensioenopbouw en het arbeidsongeschiktheidspensioen zijn afhankelijk van de mate van uw arbeidsongeschiktheid. Het is belangrijk dat u de gevolgen van uw arbeidsongeschiktheid voor uw pensioen in kaart brengt. U hoeft ons niet zelf te informeren over uw arbeidsongeschiktheid. Dat gebeurt automatisch door het UWV.

Als u gaat trouwen of een geregistreerd partnerschap aangaat

Trouwen of een geregistreerd partnerschap aangaan is voor uw pensioenregeling hetzelfde. We krijgen deze gegevens automatisch door van de gemeente, net als de gegevens van uw partner. U hoeft dit dus niet zelf aan ons door te geven. Als u overlijdt heeft uw partner mogelijk recht op partnerpensioen van ons fonds. Vindt u dat het partnerpensioen niet goed genoeg geregeld is, zorg dan dat u iets extra's regelt.

Let op: woont u ongehuwd samen, dan heeft uw partner niet automatisch recht op partnerpensioen bij uw overlijden. Om uw partner daarvoor in aanmerking te laten komen, moet u aan bepaalde voorwaarden voldoen. U moet bijvoorbeeld een notarieel samenlevingscontract hebben. Een kopie van dat contract moet worden opgestuurd naar Stichting Pensioenfonds Invista. Meer informatie hierover leest u op www.pensioenfondsinvista.nl.

Als u gaat scheiden of uw geregistreerd partnerschap beëindigt

Uw ex-partner heeft recht op de helft van het ouderdomspensioen dat u opbouwde tijdens het huwelijk of de periode van het geregistreerd partnerschap. U kunt met uw ex-partner afwijkende afspraken maken. Deze afspraken moet u vastleggen in een echtscheidingsconvenant. Om ervoor te zorgen dat de ex-partner een deel van het ouderdomspensioen rechtstreeks van het fonds ontvangt, moet u of uw ex-partner binnen twee jaar ons fonds laten weten welke afspraken u gemaakt hebt. Als u dat niet doet binnen deze termijn, moet u straks zelf het deel van het ouderdomspensioen voor uw ex-partner uitbetalen aan uw ex-partner.

Let op: het recht op een deel van het ouderdomspensioen geldt niet voor ongehuwd samenwonenden. Ongehuwd samenwonenden moeten zelf afspraken maken over de verdeling van het pensioen.

Uw ex-partner heeft ook recht op het partnerpensioen dat u opbouwde tot de datum van echtscheiding of de beëindiging van het geregistreerd partnerschap. Voor het recht op het partnerpensioen hoeft u niets te doen. Tenzij uw ex-partner afstand doet van het recht, dan moet u het pensioenfonds wel informeren.

Let op: ook ongehuwd samenwonenden kunnen recht hebben op het partnerpensioen. Kijk voor meer informatie op www.pensioenfondsinvista.nl.

Als u verhuist naar het buitenland

Meld dit aan uw pensioenfonds. Informatie over de gevolgen voor de AOW vraagt u aan bij de Sociale Verzekeringsbank. Of kijk op www.svb.nl.

Let op: ook als u binnen het buitenland verhuist, moet u Stichting Pensioenfonds Invista daarover informeren.

Wanneer moet u in actie komen?

Als u werkloos wordt

Als u werkloos wordt, stopt de pensioenopbouw. U houdt wel recht op pensioenaanspraken die u tot het moment van ontslag hebt opgebouwd. Het is belangrijk dat u de gevolgen van uw werkloosheid voor uw ouderdomspensioen en voor het partnerpensioen en wezenpensioen in kaart brengt.

Als u meer of minder gaat werken.

Als u meer of minder gaat werken.

Mijnpensioenoverzicht.nl

Bekijk eens per jaar hoeveel pensioen u hebt opgebouwd op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

Als u vragen hebt

Voor alle vragen over uw pensioenregeling kunt u bellen met Stichting Pensioenfonds Invista, te bereiken op 088 - 116 3048, of kijkt u op www.pensioenfondsinvista.nl.